

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

**AUTORITETI I KOMUNIKIMEVE ELEKTRONIKE DHE POSTARE
KËSHILLI DREJTUES**

V E N D I M

Nr.25, datë 30.3.2018

Për

“Miratimin për këshillim publik të Dokumentit: Rregullimi i tarifave të sipërmarrësve me FNT në tregjet me shumicë të terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike nga vendodhje fikse – Këshillim Publik”

Këshilli Drejtues (KD) i Autoritetit të Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP), i përbërë nga:

1. Z. Ilir	Zela	Kryetar
2. Z. Alban	Karapici	Anëtar
3. Zj. Anila	Denaj	Anëtar
4. Zj. Ketrin	Topçiu	Anëtar
5. Zj. Klarina	Allushi	Anëtar

dhe sekretare Znj. Ina Nuellari, në mbledhjen e datës 30.3.2018, sipas procedurës së përcaktuar në ligjin nr. 9918 datë 19.05.2008 “Për Komunikimet Elektronike në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, dhe Rregullore e Brendshme për Funkcionimin e Këshillit Drejtues, miratuar me Vendimin Nr. 7, datë 16.02.2017 të Këshillit Drejtues të AKEP, shqyrtoi çështjen me objekt:

“Miratimin për këshillim publik të Dokumentit: Rregullimi i tarifave të sipërmarrësve me FNT në tregjet me shumicë të terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike nga vendodhje fikse – Këshillim Publik 2”

BAZA LIGJORE:

1. Neni 55 e në vijim i Kreut VI të ligjit nr. 9918, datë 19. 05. 2008 “Për Komunikimet Elektronike në Republikën e Shqipërisë” i ndryshuar (*ligji nr. 9918*);
2. Vendimi Nr.21 datë 30.3.2018 “Për Miratimin e dokumentit “Analizë e tregut të telefonisë fikse: tregjet me shumicë të terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike fikse - Dokumenti Përfundimtar””;
3. Rregullore Nr.9 “Për Analizën e Tregut”, miratuar me VKD nr.747, date 17.07.2009, e ndryshuar.

K Ë S H I L L I D R E J T U E S:

Nga shqyrtimi i materialit shkresor:

- Dokumenti: “*Rregullimi i tarifave të sipërmarrësve me FNT në tregjet me shumicë të terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike nga vendodhje fikse – Këshillim Publik*” (**Dokumenti**);
- Relacioni shoqërues i projekt vendimit (**Relacioni**);
- Projekt akti miratues (**Projektvendimi**);

si dhe diskutimeve në mbledhje mbi çështjen, si dhe duke iu referuar bazës ligjore të sipërcituar:

V Ë R E N:

1. Këshilli Drejtues i AKEP me Vendimin Nr.28, datë 27.12.2017, miratoi nxjerrjen në këshillim publik të dokumentit “*Analizë e tregut të telefonisë fikse: tregjet me shumicë të terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike fikse– Këshillim Publik*”.
2. Dokumenti u publikua në faqen e Internetit të AKEP www.akep.al. Afati i këshillimit publik për dokumentin e Analizës së Tregut sipas Ligjit 9918 (neni 35) ishte periudha 29.12.2017 - 28.02.2018. Afati i këshillimit për dokumentin e rregullimit të tarifave të terminimit (FTR) sipas Ligjit 9918 është jo më pak se 1 muaj.
3. Pas marrjes së komenteve finale të operatorëve dhe informacionit të cituar më sipër, AKEP me VKD Nr.21, datë 30.3.2018, miratoi dokumentin “*Analizë e tregut të telefonisë fikse: tregjet me shumicë të terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike fikse - Dokumenti Përfundimtar*”, dhe me Vendimet Nr.22, 23 dhe 24, datë 30.3.2018 vendosi përcaktimin e sipërmarrësve Altelecom¹ sh.a, Telekom Albania sh.a dhe Sipërmarrësve², sipërmarrës me Fuqi të Ndjeshme në Treg (FNT) në tregjet përkatës të terminimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike fikse si dhe masat rregulluese për FNT.
4. Në lidhje me masën rregulluese të tarifave të terminimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike fikse (FTR), AKEP bazuar në praktikën e kohëve të fundit (ndarje të pjesës së përcaktimit të metodës së rregullimit të tarifave nga dokumneti i analizës së tregut), si dhe bazuar në komentet finale të operatorëve dërguar në Shkurt 2018, ka përgatitur dokumentin “*Rregullimi i tarifave të sipërmarrësve me FNT në tregjet me shumicë të terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike nga vendodhje fikse – Këshillim Publik*”.
5. Dokumenti “*Rregullimi i tarifave të sipërmarrësve me FNT në tregjet me shumicë të terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike nga vendodhje fikse – Këshillim Publik*”, do të nxirret për këshillim publik me palët e interesuara në përputhje me përcaktimet e nenit 57 e në vijim të Ligjit 9918, për të përcaktuar metodën e kontrollit të tarifave të terminimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike nga vendodhje fikse të këtyre sipërmarrësve dhe specifikime të tjera të rregullimit të këtyre tarifave.
6. Dokumenti: “*Rregullimi i tarifave të sipërmarrësve me FNT në tregjet me shumicë të terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike nga vendodhje fikse – Këshillim Publik*”, është një dokument rregullator i rëndësishëm rregullator dhe vendimet që

¹ Shpallur sipërmarrës me FNT për shërbimet e terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjet fikse.

² Sipërmarrësit e shpallur me FNT për terminimin e thirrjeve në rrjetet e tyre janë paraqitur në Aneksin 1 të Vendimit nr. __, date 30.03.2018.

do merren nga Këshilli Drejtues i AKEP pas procesit të këshillimit publik, kanë një ndikim të rëndësishëm në tregun e komunikimeve elektronike në Shqipëri.

P Ë R K Ë T O A R S Y E:

Në mbështetje të pikës 1 të nenit 114 dhe pikës 1 të nenit 115 të ligjit nr. 9918, si dhe referuar bazës ligjore sa më sipër,

V E N D O S:

1. Të miratojë nxjerrjen për këshillim publik të dokumentit “*Rregullimi i tarifave të sipërmarrësve me FNT në tregjet me shumicë të terminimit dhe tranzitimit te thirrjeve në rrjetet telefonike publike nga vendodhje fikse – Këshillim Publik*”, sipas dokumentit bashkëlidhur;
2. Proçedura e këshillimit publik të jetë për një periudhë 30 ditore nga data e publikimit të dokumentit në faqen zyrtare të internetit të AKEP.
3. Ky Vendim dhe Dokumenti “*Rregullimi i tarifave të sipërmarrësve me FNT në tregjet me shumicë të terminimit dhe tranzitimit te thirrjeve në rrjetet telefonike publike nga vendodhje fikse-Këshillim Publik*”, të publikohen në faqen zyrtare të Internetit të AKEP www.akep.al

Ky vendim hyn në fuqi në datën e publikimit të tij.

K R Y E T A R

Ilir ZELA

ANËTARË:

1. Alban KARAPICI
2. Anila DENAJ
3. Ketrin TOPÇIU
4. Klarina ALLUSHI

Rregullimi i tarifave të sipërmarrësve me FNT në tregjet me shumicë të terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetet fikse

Dokument për Këshillim Publik

Mars 2018

(Miratuar me VKD nr.25, datë 30.3.2018)

Tabela e Përmbajtjes

1. HYRJE	3
2. ECURIA E NIVELIT TË TARIFAVE TË TERMINIMIT NË RRJETET FIKSE NË SHQIPËRI...	5
3. FTR NË VENDET E BEREC	8
4. RISHIKIMI I FTR DHE TRANZITIMIT NE RRJETET FIKSE NE SHQIPERI	12
1. <i>Metoda e rregullimit</i>	12
2. <i>Glide Path</i>	13
3. <i>Opsioni i zbatimit të LRIC e pastër (pure LRIC)</i>	14
4. <i>Përfundim</i>	15
ANEKS 1: PYETJET E KESHILLIMIT PUBLIK	16

INDEKSI I TABELAVE DHE FIGURAVE

<i>Tabela 1: Tarifat e terminimit të thirrjeve në rrjetin fiks Altelecom (2010-2018)</i>	5
<i>Tabela 2: Tarifat e terminimit të thirrjeve në rrjetet fikse të OA dhe Telekom Albania për Telekom Albania fiks (2010-2018)</i>	6
<i>Tabela 3: Tarifat mesatare të terminimit ne vendet e BEREC (Korrik 2017)</i>	10
<i>Tabela 4: Metoda per rregullimin e FTR ne vendet e BEREC (Korrik 2017)</i>	11
<i>Tabela 5: Propozimi për reduktimin e tarifave të interkoneksionit në rrjetet fikse (2018-2019)</i>	13
<i>Figura 1: Tarifat e terminimit në rrjetet fiks incumbent BEREC Korrik 2017</i>	8
<i>Figura 2: E ardhura mesatare për minutë nga terminimi në rrjetet fikse në vendet e BEREC (viti 2016)</i>	9

1. HYRJE

AKEP nëpërmjet Vendimit Nr.28, datë 27.12.2017, miratoi nxjerrjen në këshillim publik të dokumentit “*Analizë e tregut të telefonisë fikse: tregjet me shumicë të terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike fikse– Këshillim Publik*”. Periudha e këshillimit publik të dokumentit të analizës së tregut ishte 29.12.2017 -28.02.2018.

Pas marrjes së komenteve, AKEP me Vendimin Nr. 21 datë 30.3.2018 miratoi dokumentin “*Analizë e tregut të telefonisë fikse: tregjet me shumicë të terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike fikse - Dokumenti Përfundimtar*”. Bazuar në përfundimet e Analizës së tregut, AKEP me Vendimet nr.22, 23 dhe 24, datë 30.03.2018, përcaktoi Albtelecom, Telekom Albania dhe 66 OA sipërmarrës me FNT në tregjet përkatës të mëposhtëme:

- Albtelecom sh.a sipërmarrës me FNT në tregjet përkatës të mëposhtëme:
  - Tregu me shumicë të terminimit të thirrjeve në rrjetin publik telefonik të Albtelecom të ofruara nga vendndodhje fikse.
  - Tregu me shumicë të tranzitimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike fikse”.
- Telekom Albania sha. sipërmarrës me FNT në tregun me shumicë të terminimit të thirrjeve drejt numrave gjeografikë fikse në rrjetin publik telefonik të Telekom Albania.
- 66 sipërmarrës të rrjeteve publike fikse si sipërmarrës me FNT në tregun me shumicë të terminimit të thirrjeve në rrjetet e tyre individuale publike të telefonisë fikse.

Ne lidhje me masat rregulluese AKEP përcaktoi që operatorët e rrjeteve telefonike publike fikse të vijojnë zbatimin e masave rregulluese të percaktuara nga analiza e mëparshme e tregut të telefonisë fikse, transparenca, mos-diskriminimi, detyrimi për akses dhe interkoneksion, si dhe detyrimin për kontrollin dhe rregullimin e tarifave.

Sa i përket metodës së rregullimit të tarifave për FNT (FTR dhe tranzitim), megjithëse dokumenti i analizës së tregut të nxjerrë në këshillim publik në Dhjetor 2017, përmbante propozimin e AKEP për rregullimin e tyre, në vijim të praktikës së kohëve të fundit me analizat e tregut si dhe komenteve të operatorëve, AKEP vendosi që të publikojë këtë dokument të veçantë për këshillim publik. Në përputhje me përcaktimet e nenit 57 e në vijim

të Ligjit 9918, ky dokument është përgatitur për të përcaktuar metodën e rregullimit të tarifave për shërbimet e terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve të operatorëve të përcaktuar me FNT sipas dokumentit përfundimtar të analizës së tregut të miratuar më 30.03.2018.

AKEP me publikimin e këtij dokumenti për këshillim publik propozon rregullimin e nivelit të tarifave të terminimit/tranzitimit në rrjetet publike të telefonisë fikse duke u bazuar në zhvillimet e ndodhura dhe pritshmëritë e operatorëve si dhe në përvojat ndërkombëtare për këtë çështje, duke e përshtatur me kushtet e tregut Shqiptar për telefoninë fikse që karakterizohet nga një penetrim dhe përdorim shumë më i ulët në krahasim me vendet e BE dhe të rajonit, karakteristikë e ndryshme nga telefonia celulare që ka ngjashmëri me vendet e tjera Evropiane për tregues të tillë si penetrimi, mbulimi, niveli i tarifave etj.

Në përcaktimin e metodës dhe nivelit të tarifave të terminimit të thirrjeve në rrjete fikse AKEP ka marrë në konsideratë përmbushjen e objektivave rregullatore për nxitjen e stimujve për investime nga operatorët e rrjeteve fikse dhe rritjen e përfitimeve të përdoruesve nga shërbimet rrjeteve fikse.

Procedura e këshillimit publik për këtë dokument do të jetë të jetë për një periudhë 30 ditore nga data e publikimit të dokumentit në faqen zyrtare të internetit të AKEP. Pyetjet për këshillimin publik për këtë dokument janë përfshirë në Aneks 1.

2. Ecuria e nivelit të tarifave të terminimit në rrjetet fikse në Shqipëri

Në dokumentin e Analizes së tregut të telefonisë fikse, miratuar ne Tetor 2015, dhe me vendimet përkatëse të FNT, AKEP ka miratuar nivelin e tarifave të terminimit dhe tranzitimit për Albtelecom dhe tarifat e terminimit për operatorët alternativë fiks, përfshirë Telekom Albania për Telekom Albania fiks, të përcaktuar me FNT. Nepermjet vendimeve te vitit 2015, AKEP vendosi midis te tjerave që duke filluar nga 1.01.2016:

- Reduktimi i numrit të segmenteve të tarifimit të terminimit të thirrjeve në rrjetet fikse nga 2 në 1;
- Eliminimi i asimetrisë së tarifave të terminimit të thirrjeve në rrjetet fikse të operatorëve alternativë me tarifat e terminimit në rrjetin Albtelecom,
- Heqjen e tarifës fikse për thirrje (0.38 lek/thirrje).
- Reduktimi i tarifave të interkoneksionit në rrjetet fikse sipas një reduktimi të përshkallëzuar në 3 periudha (periudha e tretë nga 1.01.2018 objekt rishikimi sipas analizës së rradhës së tregut fiks).

Tabelat e mëposhtëme paraqesin ecurinë e tarufave të interkoneksionit në rrjetet fikse në Shqipëri nga viti 2010 e në vijim si dhe përfshijnë dhe tarifat e përcaktuara në vendimet e mëparshem të AKEP dhe afatet kohore të aplikimit të tarifave sipas Analizës së tregut 2015.

Tabela 1: Tarifat e terminimit të thirrjeve në rrjetin fiks Albtelecom (2010-2018)

	1.09.2010	1.01.2014	1.09.2014	1.01.2016	1.01.2017	1.01.2018*	Ndryshimi 2018/17
Terminim – (lek/minute)							
Lokal	1.5	1.34	1.19	1.48	1.29	0.70	-46%
Njefish	2.5						
Dyfish	3.5	2.68	1.85				
Tranzitim (lek/minute)							
Njefish	1.5	1.71	1.32	0.93	0.81	0.44	-46%
Dyfish	2.5						
Tarife per thirrje (lek/thirrje)	0.83	0.53	0.38	0.00	0.00	0.00	
POI	84	12	12	12	12	2	

Shënim: Tarifat pa TVSH

*Aplikimi i kësaj faze është shtyrë nëpërmjet Vendimit nr.28, datë 27.12.2017

Tabela 2: Tarifat e terminimit të thirrjeve në rrjetet fikse të OA dhe Telekom Albania për Telekom Albania fiks (2010-2018)

	2010	1.01.2014	1.09.2014	1.01.2016	1.01.2017	1.01.2018*	Ndryshimi 2018/17
Operatorët Alternative							
Lokal	1.5-1.95	1.5	1.34	1.48	1.29	0.7	-46%
Mesatare-Njefish/dyfish	2.5-3.5	2.42	1.77				
Tarife fikse per thirrje	0.83	0.53	0.38	0	0	0	
Telekom Albania							
Terminimi lek/minute	1.50 ose 2.5	1.34	1.19	1.48	1.29	0.7	-46%
Tarife fikse per thirrje		0.53	0.38	0	0	0	

Shënim: Tarifat pa TVSH

*Aplikimi i kësaj faze është shtyrë nëpërmjet Vendimit nr.28, datë 27.12.2017

AKEP me VKD nr.2651, datë 3.12.2015, në kuadër të shqyrtimit të ankimit administrativ të Albtelecom kreu disa ndryshime në Vendimet e datës 8.1.2015, të cilat janë reflektuar në tabelat e mësipërme. Në Vendimin 2561/2015 AKEP në pjesën arsyetuese (paragrafi i fundit i pika 3/1) gjykoj se aplikimi i fazës së tretë nga 1.01.2018 duhet të jetë pjesë e rishikimit të analizës së rradhës së tregut fiks:

AKEP gjykon të rëndësishme monitorimin e ecurisë së zhvillimit të rrjeteve fikse gjatë kësaj periudhe deri në analizën e tregut të rradhës në vitin 2017, për të gjykuar përsëri në lidhje me fazën 3 të reduktimit të tarifave të terminimit/tranzitimit dhe efektet në rrjetet fikse në Shqipëri

Siç mund të vihet re nga tabela e mësipërme reduktim i parashikuar në 1.01.2018 impononte reduktim me 46% të FTR të të gjithë operatorëve të rrjeteve fikse si dhe të tranzitimit të Albtelecom. Kjo përbën një reduktim të konsiderueshëm edhe të të ardhurave nga terminimi për të gjithë operatorët e rrjeteve fikse dhe në kushtet specifike të Shqipërisë për rrjetet fikse (shumë rrjete fikse dhe në madhësi shumë më të vogël se vendet e BE-së, pra me ekonomi shkalle shumë të kufizuar) përbën një reduktim jo-proporcional.

AKEP nëpërmjet Vendimit nr.28, datë 27.12.2017 për miratimin e dokumentit të analizës së tregut të telefonisë fikse për këshillim publik, vendosi gjithashtu të shtyjë aplikimin e reduktimit të parashikuar më 1.01.2018 për tarifat e terminimit (të të gjithë operatorëve të rrjeteve fikse) dhe tranzitimit të Albtelecom.

Komente për FTR nga keshillimi publik i Analizës së tregut fiks

Në dokumnetin e Analizës së tregut të nxjerrë në këshillim publik në 29.12.2017-28.02.2018, AKEP kishte përfshirë dhe propozimin për rregullimin e FTR në 2-3 vitet e ardhme si dhe pyetje për propozimin e bërë në Dhjetor 2017. Komentet kryesore lidhur me FTR janë dhënë në dokumentin përfundimtar të analizës së tregut të miratuar më 30.03.2018 ku më kryesoret janë:

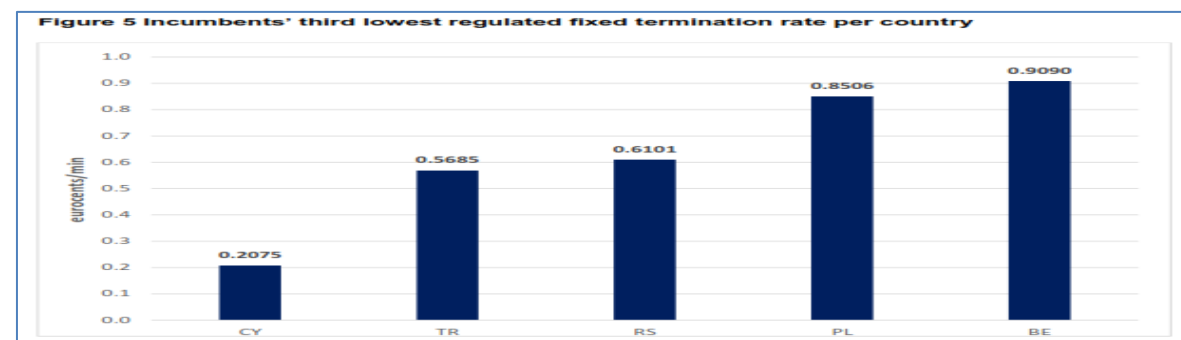
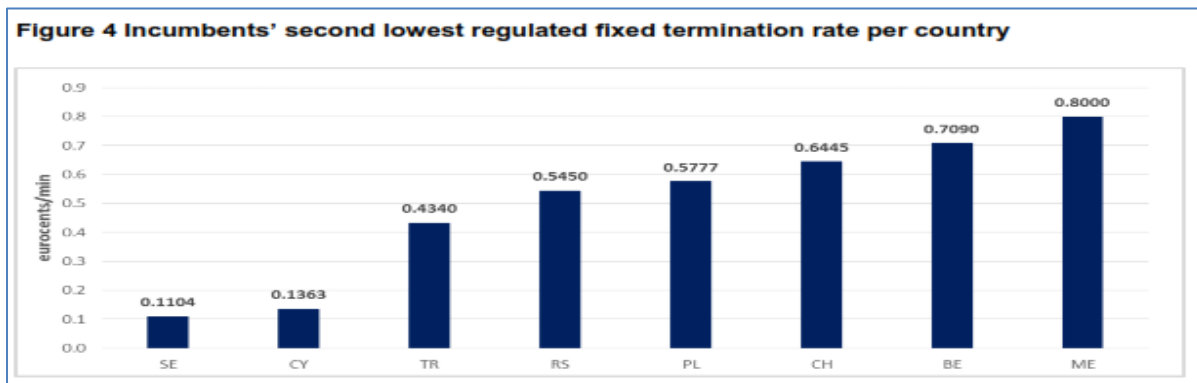
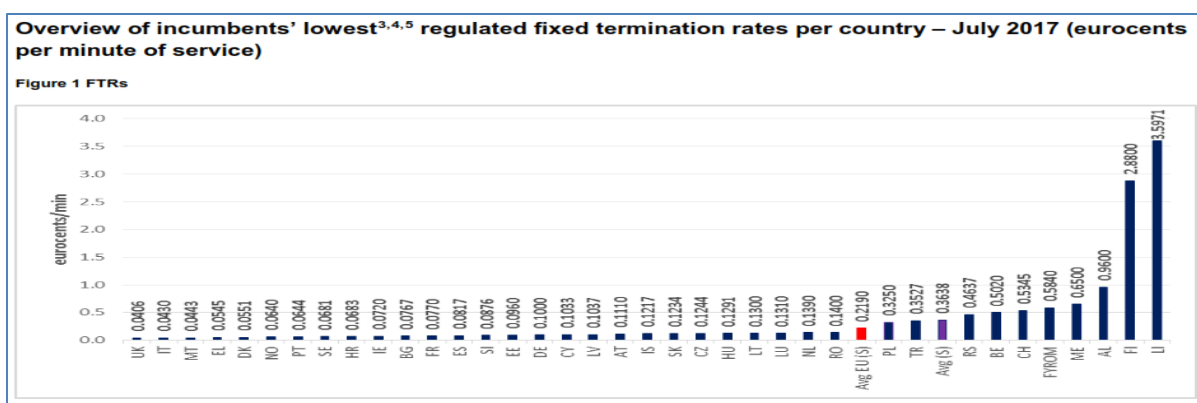
- propozime nga Vodafone Albania për rregullimin e FTR sipas metodës bechmark me Pure LRIC si edhe për MTR apo me model kostoje (koment edhe i Telekom Albania)
- propozime i Albtelecom për vendosjen e tarifës së terminimit prej 1.51 lekë/min dhe 1 lekë/min për tranzitimin të paktën deri në analizën tjetër të radhës të tregut të telefonisë fikse.

AKEP ka marrë në konsideratë komentet e dërguara për FTR duke përfshirë informacion dhe arsyetime shtesë në lidhje me propozimin për rregullimin e FTR dhe tranzitimit për Albtelecom.

3. FTR në vendet e BEREC

BEREC (më parë ERG) kryen publikime periodike të tarifave mesatare të terminimit të thirrjeve në rrjetet fikse. Publikimet janë cdo gjashtë muaj dhe publikimi më i fundit paraqet situatën e tarifave të terminimit në Korrik 2017 në 37 vende Evropiane. Në këtë listë përfshihen 27 vendet anëtare të BE plus 10 vende të tjera Evropiane, përfshirë disa vende me status kandidat për anëtar në BE. Figura e mëposhtme paraqet tarifën e terminimit në rrjetet fikse sipas 3 segmenteve më 1 Korrik 2017.

Figura 1: Tarifat e terminimit në rrjetet fikse incumbent BEREC Korrik 2017

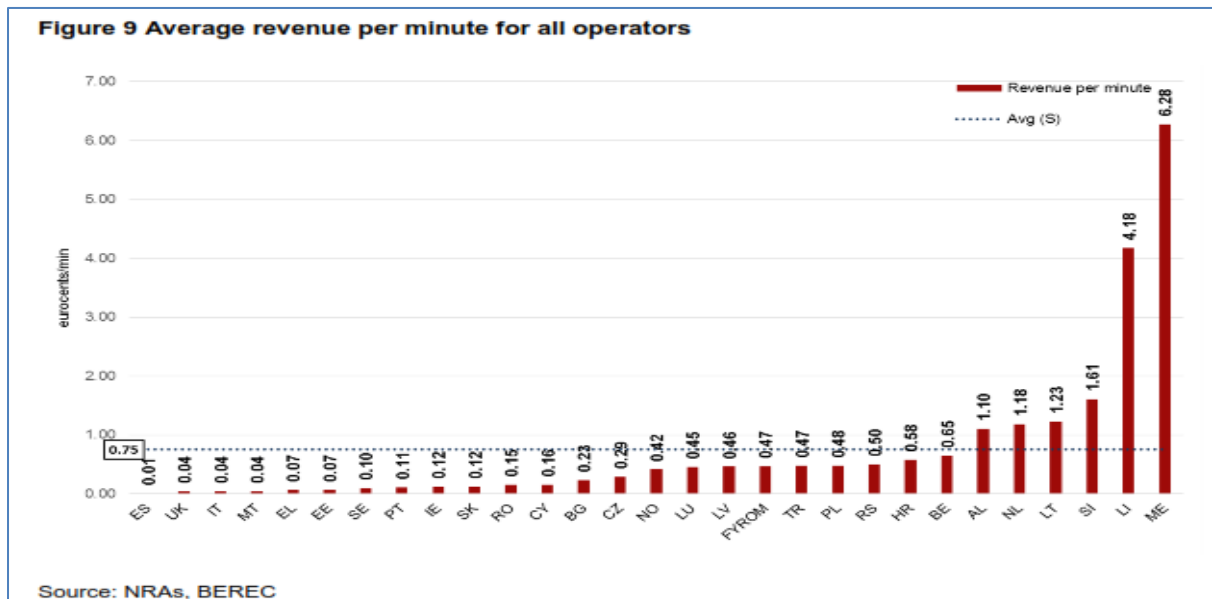

Burimi: BEREC BoR (17) 227

Sic mund të vihet re nga figurat e mësipërme, në shumicën e vendeve aplikohet një tarifë e vetme për FTR (një segment) megjithatë ka vende që aplikojnë më shumë se një segment.

Figura e mëposhtme paraqet, të ardhurën mesatare për minutë nga terminimi për vitin 2016 në vendet e BEREC dhe mund të vihet re se niveli mesatar i saj ishte 0.75 eurocent apo 1.01 lek/minutë. Ndërsa në Shqipëri kjo e ardhur ishte 1.1 eurocent/minutë apo 1.48 lek/minutë.

Figura 2: E ardhura mesatare për minutë nga terminimi në rrjetet fikse në vendet e BEREC (viti 2016)

Burimi: BEREC BoR (17) 227

Në mënyrë tabelare, tarifat mesatare sipas segmenteve të terminimit janë dhënë në tabelën e mëposhtme, e cila përfshin dhe të ardhurën mesatare nga terminimi i thirrjeve në rrjete fikse ne vitin 2016 si dhe mesataren e 3 segmenteve (AVG123).

Tabela 3: Tarifatat mesatare të terminimit ne vendet e BEREC (Korrik 2017)

	EU July 2017		Shqipëri*
	Eurocent/minute	Lek/minute ¹	/BEREC July 2017
AV1 (W)	0.3638	0.49	43%
AV2	0.4944	0.66	5%
AV3	0.6288	0.84	-17%
AV 123	0.4957	0.67	5%
ARPM FTR (2016)	0.7500	1.01	-31%

Burimi: BEREC dhe llogaritje te AKEP

*Për Shqipërinë është përdorur niveli i synuar 0.7 lek/minutë

Sipas të dhënave të mësipërme dhe nivelit të synuar të FTR (target) prej 0.7 lek/minutë të përcaktuar në Analizë 2015, rezulton se kjo tarifë:

- është 43% më e lartë se tarifa mesatare më e ulët në vendet e BEREC, por pothuajse e njëjtë me tarifën e dytë më të ulët mesatare të BEREC në Korrik 2017;
- është 31% më ulët se ardhura mesatare nga terminimi në vendet e BEREC në vitin 2016.

Komisioni Evropian në propozimin për kodin e ri të komunikimeve elektronike ka propozuar për vendosjen e një tarife tavan per FTR që parashikon që tarifa e terminimit në rrjetet fikse të mos jetë më e lartë se 0.14 €cent/min dhe të rishikohet çdo 5 vjet. Ky nivel është më afër nivelit mesatar të FTR të vendeve që kanë aplikuar model Pure LRIC për terminimin në rrjetet fikse. Sipas raportit më të fundit të BEREC 22 vende kanë aplikuar model Pure LRIC për FTR deri në Korrik 2017.

Megjithatë vihet re se midis vendeve te BEREC ka variacion të madh në nivelet e FTR. Mesatarja e FTR e vendeve qe kane aplikuar LRIC te paster eshte 0.09 eurocent per minute apo 0.12 lek/minute dhe kjo eshte shume me ulet se tarifatat mesatare te tabelës së mesipërme: 4 deri në 6 herë me ulët se FTR mesatare dhe rreth 8.4 here me e ulet se ARPM nga terminimi ne vitin 2016.

¹ Konvertimi në lek është bërë me Kursin e këmbimit të përdorur nga BEREC: 1 Euro=134.38 Lek

Tabela 4: Metoda per rregullimin e FTR ne vendet e BEREC (Korrik 2017)

Country	COST ACCOUNTING MODEL
AL	Benchmark (Other)
AT	Pure BU LRIC
BE	FDC/FAC
BG	Pure BU LRIC
CH	BU LRAIC+
CY	Benchmark (Pure BU LRIC)
CZ	Pure BU LRIC
DE	Benchmark (Pure BU LRIC)
DK	Pure BU LRIC
EE	Benchmark (Pure BU LRIC)
EL	Pure BU LRIC
ES	Pure BU LRIC
FI	FDC
FR	Pure BU LRIC
HR	Pure BU LRIC
HU	Pure BU LRIC
IE	Pure BU LRIC
IS	Benchmark (Pure BU LRIC)
IT	Pure BU LRIC
LI	FDC/FAC
LT	Pure BU LRIC
LU	Pure BU LRIC
LV	Benchmark (Pure BU LRIC)
ME	TD LRIC
FYROM	TD LRIC
MT	Pure BU LRIC
NL	Pure BU LRIC
NO	Pure BU LRIC
PL	TD-FDC /FAC
PT	Pure BU LRIC
RO	Pure BU LRIC
RS	TD-FAC-CCA
SE	Pure BU LRIC
SI	Pure BU LRIC
SK	Pure BU LRIC
TR	BU LRAIC+
UK	Pure BU LRIC

Burimi: BEREC BoR (17) 227

Nga tabela e mesiperme vihet re se vendet e rajonit si Maqedonia, Mali i Zi dhe Serbia kane model te ndryshme nga Pure LRIC, dhe FTR ne keto vende jane te krahasueshme me nivelin e synuar nga AKEP prej 0.7 lek/minute.

4. Rishikimi i FTR dhe tranzitimit ne rrjetet fikse ne Shqiperi

---

1. Metoda e rregullimit

Sipas nenit 57 te ligjit 9918, **Metoda e rregullimit të tarifave:**

1. AKEP-i zbaton rregullimin e tarifave nëpërmjet metodave të mëposhtme:

a) përcaktimit të nivelit minimal ose maksimal të tarifave;

b) korrigjimit të ecurisë së tarifave, duke përcaktuar kushte të tilla si:

i) kufirin maksimal të normës së ndryshimit (rritjes/uljes) të mundshëm të tarifës brenda një periudhe të caktuar kohe;

ii) raportin maksimal të rritjes së tarifës, që imponohet nga rritja e çmimeve të elementeve përbërëse (inputeve), brenda një periudhe kohe të caktuar;

iii) procedura, që do të përdoret për përcaktimin ose llogaritjen e tarifës, përfshirë detyrimin për orientimin në kosto, përcaktimin e kostove eficiente, që mundëson realizimin e një fitimi të arsyeshëm;

c) përcaktimin e një periudhe kohore, në asnjë rast më të gjatë se 12 muaj, gjatë së cilës ndalohet rritja e tarifave mbi nivelin aktual të tyre në një treg përkatës.

2. Në rregullimin e tarifës, bazuar në pikën 1 të këtij neni, AKEP-i vlerëson edhe të dhënat më të fundit për:

a) praktikën më të mirë të vendeve të BE-së;

b) tarifat mesatare të vendeve të BE-së;

c) tarifat e vendeve të rajonit me zhvillim të ngjashëm me Republikën e Shqipërisë;

ç) raportet ndërmjet tarifave të shumicës dhe pakicës;

d) normën e fitimit të arsyeshëm, të realizuar nga sipërmarrësit e tjerë të komunikimeve elektronike në vendet e BE-së dhe në vendet me zhvillim të ngjashëm me Republikën e Shqipërisë.

3. Metodatat e rregullimit të tarifave mund të jenë të kombinuara.

4. Sipërmarrësit, që kanë detyrimin për të zbatuar detyrimet e veçanta dhe rregullimin e tarifave, sipas pikave 1 dhe 2 të nenit 56, duhet të aplikojnë paraprakisht në AKEP për miratimin e tarifave, sipas kushteve dhe afateve të përcaktuara në vendimin e AKEP-it për rregullimin e tarifave.

5. AKEP-i ose një ekspertizë kontabël e pavarur e përzgjedhur nga ajo, verifikon përputhshmërinë e tarifave nën rregullim me metodën dhe kushtet e përcaktuara për rregullimin e tarifave.

AKEP vlerëson se mënyra më efikase dhe më e mirë për rregullimin e tarifave të terminimit (dhe tranzitimit për Albtelecom) të thirrjeve në rrjetet fikse është metoda e përcaktimit të nivelit maksimal të tyre, pas sipas pikës 1/a të nenit 57.. Në lidhje me informacionin që duhet të përdoret për përcaktimin e nivelit maksimal të tarifave të terminimit celular, AKEP gjykon si alternativë më të mirë përdorimin e tarifave benchmark dhe praktikave më të mira në vendet e BE dhe rajonit (BEREC-që përfshin vendet e BE si dhe disa vende te rajonit). Rregullimi i tarifave sipas nivelit benchmark (mesatar) është një praktikë e ndjekur nga AKEP më parë si dhe një praktikë e lejuar nga Ligji 9918, Neni 7, pika 1 dhe neni 57, pikat 1/a dhe 2.

Në lidhje me nivelin benchmark te synuar, AKEP gjykon se niveli 0.7 lek/minutë i përcaktuar në Analizë 2015 është i përshtatshëm për kushtet e tregut në Shqipëri dhe ky nivel është tarifa mesatare e tre segmenteve të terminimit në vendet e BEREC në Korrik 2017. Ky nivel gjithahstu është i përafërt me FTR të aplikuar në vende të rajonit të Ballkanit Perëndimor is Mali i Zi, Serbia dhe Maqedonia

3. Reduktimi i përshkallëzuar (*Glide Path*)

AKEP propozon që tarifat e terminimit të thirrjeve në rrjetet e operatorëve të rrjeteve fikse si dhe tarifa e tranzitimit të thirrjeve kombëtare të Albtelecom të rishikohen sipas vlerave dhe afateve të mëposhtëme:

Tabela 5: Propozimi për reduktimin e tarifave të interkoneksionit në rrjetet fikse (2018-2019)

	1.01.'16	1.01.'17	1.09.'18	1.01.'19	Ndryshimi '18/'17	Ndryshim i '19/'17
Albtelecom terminim:						
Lokal/Njëfish	1.48	1.29	1.00	0.70	-23%	-46 %
Albtelecom transit kombetar:	0.93	0.81	0.63	0.44	-23%	- 46 %
OA	1.48	1.29	1.00	0.70	-23%	-46 %
Telekom Albania	1.48	1.29	1.00	0.70	-23%	-46 %

Shënim: Tarifat në Lek pa TVSH

Skema e mësipërme ruan nivelet e FTR dhe tranzitimit të përcaktuara në Analizë 2015, por duke shtyrë më 12 muaj aplikimin e reduktimit të parashikuar të hynte në fuqi më 1.01.2018, duke përfshirë një fazë ndërmjetëse të propozuar të fillojë më 1.09.2018.

Niveli i FTR prej 1.00 lek/minutë për fazën 1.09.2018-31.12.2018 është sa niveli mesatar i të ardhurave nga terminimi fiks në vendet e BEREC në vitin 2016.

Nivelet e tarifave FTR dhe tranzitimit në fazën që fillon më 1.09.2018 janë përcaktuar edhe si mesatare e nivelit të tyre në vitin 2016 dhe vlerave finale të tyre.

Rregullimi i tarifave sipas nivelit benchmark (mesatar) dhe reduktimi i përshkallëzuar është një praktikë e ndjekur nga AKEP më parë si dhe një praktikë e parashikuar në Ligjin 9918, Neni 7, pika 1 dhe neni 57, pika 2.

Shtyrja me 12 muaj e arritjes se vleres benchmark te perzgjedhur nga AKEP në vitin 2015 krijon mundesi per nje reduktim me te shkallezuar te tarifes se terminimit te të gjithë rrjeteve fikse në Shqipëri dhe rritje te stimujev për investime në këto rrjete.

4. Opsioni i zbatimit të LRIC e pastër (pure LRIC)

Rregullimi i tarifave sipas nivelit benchmark (mesatar) dhe reduktimi i përshkallëzuar (glide path) është një praktikë e ndjekur nga AKEP me transparencë në raundet paraardhëse të analizës së tregjeve përkatëse dhe është në përputhje me parashikimet e ligjit 9918, Neni 7, pika 1 dhe neni 57, pika 2.

Në konsultimin publik të dokumentit “*Analizë e tregut të telefonisë fikse: tregjet me shumicë të terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetet telefonike publike fikse*”, disa nga palët e interesuara kanë propozuar zbatimin e LRIC e pastër.

Reduktimet e propozuara të tarifave të terminimit nga data 1.9.2017 janë 23 % ndërsa duke filluar nga data 1.1.2019 reduktimi është me 46% në krahasim me tarifaën aktuale.

Tarifa e propozuar për terminim në rrjete fikse në Janar 2019 (0.7 lek/minutë) është sa tarifa mesatare e vendeve të BE (BEREC), por më e lartë se tarifa mesatare benchmark sipas LRIC të pastër në rrjete fikse (0.12 lek/minutë) e aplikuar në vende të BE. Sic është cituar në kapitullin e mëparshëm të këtij dokumenti, niveli mesatar i FTR i vendeve që kanë aplikuar Pure LRIC është shumë më i lartë se niveli i mesatar i të gjitha vendeve të BEREC. Këto diferenca janë shumë të larta (tarifat mestare 4-8 herë më të larta se benchmarku me Pure LRIC), ndërkohë që për MTR diferencat midis këtyre mesatareve (mesatare e 37 vendeve v mesatare e Pure LRIC) janë shumë të ulëta dhe janë duke konvergjuar me njëra tjetrën me shpejtësi.

Edhe në analizën paraardhëse të tregut me shumicë të terminimit dhe tranzitimit në rrjetet fikse AKEP ka sqaruar për karakteristikat e tregut fikse në Shqipëri:

- telefonia fikse ka zhvillim (mbulim dhe përdorim) shumë më të ulët se në vendet e rajonit dhe BE, ndërsa telefonia celulare në Shqipëri ka shumë më tepër karakteristika të ngjashme me vendet e rajonit dhe BE.
- Këto karakteristika ndikojnë në nivelin e kostove duke cuar në kosto më të larta për njësi në Shqipëri për rrjetet fikse, ndërsa janë të ngjashme për rrjetet celulare në raport me vendet e rajonit dhe BE;
- objektivi për të rritur stimujt për investime/modernizime në rrjetet fikse, jo vetëm për telefoni fikse, por sidomos për akses broadband fikse.

5. Përfundim

AKEP me publikimin e këtij dokumenti për këshillim publik propozon rregullimin e nivelit të tarifave të terminimit/tranzitimit në rrjetet publike të telefonisë fikse duke u bazuar në zhvillimet e ndodhura dhe pritshmëritë e operatorëve si dhe në përvojat ndërkombëtare për këtë çështje, duke e përshtatur me kushtet e tregut shqiptar për telefoninë fikse që karakterizohet nga një penetrim dhe përdorim shumë më i ulët në krahasim me vendet e BE dhe të rajonit, karakteristikë e ndryshme nga telefonia celulare që ka ngjashmëri me vendet e tjera Evropiane për tregues të tillë si penetrimi, mbulimi, niveli i tarifave etj.

Në përcaktimin e metodës dhe nivelit të tarifave të terminimit të thirrjeve në rrjete fikse AKEP ka marrë në konsideratë përmbushjen e objektivave rregullatore për nxitjen e stimujve për investime nga operatorët e rrjeteve fikse dhe rritjen e përfitimeve të përdoruesve nga shërbimet rrjeteve fikse.

Aneks 1: Pyetjet e Këshillimit Publik

Më poshtë është një përmbledhje e pyetjeve për të cilat AKEP është i interesuar të marrë komente nga palët e interesuara. Në përgjigjet e dhëna për pyetjet, palët janë të lutura të përfshijnë edhe argumentim për përgjigjet/komentet. Palët mund të japin komente edhe për pjesë të tjera të dokumentit të nxjerrë në këshillim dhe propozimeve të AKEP, apo dhe sugjerime shtesë për një rregullim sa më të mirë të tarifave me shumicë të terminimit dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetet fikse.

- 1. Cili është opinioni juaj në lidhje me metodologjinë më të përshtatshme të përcaktimit të FTR të të gjitha rrjeteve fikse dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetin Albtelecom?**
- 2. Cili është komenti juaj për rekomandimin e Vodafone Albania për qasjen e shpejtë në mesataren e benchmarkut të FTR sipas pure LRIC?**
- 3. Cili është opinioni juaj për propozimin e AKEP në lidhje me skemën e re të reduktimit të FTR të të gjitha rrjeteve fikse dhe tranzitimit të thirrjeve në rrjetin Albtelecom?**